

ÖRNEKLER

Örnek 1 :

Bay (A)'nın 2008 yılı geliri tek bir işverenden alınmış ve tamamı stopaja tabi tutulmuş ücret gelirinden oluşmaktadır.

Tek işverenden alınan ücretler miktarı ne olursa olsun tamamen beyan dışı olduğundan, başkaca bir geliri olmayan Bay (A) beyanname vermeyecektir.

Örnek 2 :

Bayan (B) 2008 yılında birden fazla işverenden tamamı stopaja tabi tutulmuş ücret geliri elde etmiştir. Birinci işverenden alınan ücret 60.000 YTL, sonraki işverenlerden alınan ücretler toplamı ise 14.000 YTL'dir.

Birden fazla ücret almış olmakla birlikte, birinci işverenden sonraki işverenlerden alınan ücretler toplamının 2008 yılı beyan sınırı olan 19.800 YTL'nin altında olması nedeniyle Bayan (B), gerek ilk ve gerekse sonraki işverenlerden almış olduğu ücretler için beyanname vermeyecektir.

Örnek 3 :

Bay (B)'nin 2008 geliri sadece tamamı üzerinden stopaj yapılmış aşağıdaki ücret gelirlerinden oluşmaktadır.

Birinci işverenden alınan ücret	60.000
İkinci işverenden alınan ücret	12.000
Üçüncü işverenden alınan ücret	9.000

Bay (B)'nin birinci işverenden sonraki işverenlerden aldığı ücretler toplamı (12.000 + 9.000 =) 21.000 YTL, 19.800 YTL'lik beyan sınırını aştığı için Bay (B) birinci işverenden almış olduğu ücretler dahil ücret gelirleri toplamı (21.000 + 60.000 =) 81.000 YTL'nin tamamını beyan edecektir.

Örnek 4 :

Bayan (B)'nin tamamı stopaja tabi tutulmuş 2008 gelirleri şöyledir :

a	Birinci işverenden alınan ücret	60.000
b	İkinci işverenden alınan ücret	12.000
c	İşyeri kira geliri (brüt)	24.000
d	İşyeri kira geliri % 25 götürü gider indirilmiş (cx % 75)	18.000

Bayan (B)'nin ikinci işverenden aldığı ücret beyan sınırını (19.800 lirayı) aşmadığından ücret gelirleri beyan edilmeyecektir. İşyeri kira gelirleri ise, her ne kadar brüt tutarı beyan sınırını aşıyor olsa da götürü gider indirimi uygulanmış tutar beyan sınırının altında kaldığından beyan edilmeyecektir. İkinci işverenden alınan ücret beyan sınırının altında olup beyan edilmeyeceğinden, işyeri kirasının beyan edilip edilmeyeceği belirlenirken 19.800 YTL'lik beyan sınırının mukayesesinde dikkate alınmayacaktır. Çünkü mukayesede sadece vergiye ve beyana tabi olan gelirler dikkate alınmalıdır. İkinci işverenden alınan ücretler 19.800 YTL'nin altında olduğundan GVK'nun 86/1-b maddesi uyarınca beyan dışıdır.

Bu örnekte gider indirimi sonrası bulunacak tutar 19.800 YTL'yi aşsaydı, sadece işyeri kirası beyan edilecek, ücret gelirleri beyan edilmeyecekti.

Örnek 5 :

Bay (C) 'nin 2008 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir :

a	Birinci işverenden alınan ücret (stopajlı)	30.000
b	İkinci işverenden alınan ücret (stopajlı)	12.000
c	Konut kirası (istisna öncesi)	2.500
d	Konut kirası (istisna sonrası) (c - 2.400 YTL)	100
e	Konut kirası (götürü gider indirimi sonrası) (d x % 75)	75
f	İşyeri kira geliri (brüt)	8.000
g	İşyeri kira geliri (götürü gider indirimi sonrası) (f x % 75)	6.000

İkinci işverenden alınan ücretler beyan sınırının (19.800 liranın) altında olduğundan birinci ve ikinci işverenden alınan ücretler beyan edilmeyecektir.

Konut kirasının istisna sonrası tutarı (100 YTL) beyan edilecektir. Mükellef götürü gider uygulamasını tercih ettiği için, bu tutardan % 25 gider indirimi yapılacak ve kalan 75 YTL beyannameye dahil edilecektir.

Ücretler hariç, vergiye tabi gelirler toplamı (75 + 6.000=) 6.075 YTL, beyan sınırının altında kaldığından işyeri kira gelirleri beyan edilmeyecektir. Böylece Bay (C) sadece stopaja tabi tutulmamış olan istisna sonrası konut kira gelirini beyan etmekle yetinecektir.

Örnek 6 :

Bayan (C) 'nin 2008 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir :

a	Birinci işverenden alınan ücret (stopajlı)	30.000
b	İkinci işverenden alınan ücret (stopajlı)	12.000
c	Konut kirası (istisna öncesi)	22.400
d	Konut kirası (istisna sonrası) (c - 2.400 YTL)	20.000
e	Konut kirası (götürü gider indirimi sonrası) (d x % 75)	15.000
f	İşyeri kira geliri (brüt)	8.000
g	İşyeri kira geliri (götürü gider indirimi sonrası) (f x % 75)	6.000

İkinci işverenden alınan ücret, 19.800 YTL'lik beyan sınırını aşmadığından ücret gelirleri beyan edilmeyecektir.

Konut kira gelirinden istisna düşüldükten sonra kalan tutar her halükarda beyan edilecektir. Mükellef götürü gider uygulamasını seçtiğinden, 15.000 YTL'yi kira geliri olarak beyan edecektir.

Konut ve işyeri kira gelirlerinin gider indirimi sonrası tutarları toplamı (15.000 + 6.000 =) 21.000 YTL beyan sınırını aştığından, stopaja tabi tutulmuş kira gelirleri de konut kira gelirleri ile birlikte beyan edilecektir. Böylece vergiye tabi matrah 21.000 YTL olarak oluşacaktır. Hesaplanan vergiden işyeri kira gelirleri üzerinden kesilmiş vergiler mahsup edilecektir.

Örnek 7 :

Bay (D)'nin 2008 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir :

İşyeri kira geliri (brüt)	10.000
Konut kira geliri (istisna öncesi)	2.000
Mevduat faizi (stopajlı)	15.000

Mevduat faiz geliri geçici 67 uyarınca stopaja tabi tutulmuş olduğundan beyan edilmeyecektir.

Konut kira gelirleri istisnanın altında olduğundan beyan edilmeyecektir.

İşyeri kira geliri, beyan sınırının altında olduğundan beyan edilmeyecektir. (Beyan sınırı ile mukayesede istisna tutarının altındaki konut kira geliri ile beyan dışı olan mevduat faizleri dikkate alınmayacaktır.)

Örnek 8 :

Bayan (D)'nin 2008 gelirleri aşağıdaki kar paylarından oluşmaktadır :

1998 öncesi kazançtan kaynaklı olarak elde edilmiş kar payı	40.000
Yatırım indirimi uygulanmış ve % 19,8 stopaja tabi tutulmuş kazanç kaynaklı olarak elde edilmiş kar payı (net)	18.000
2007 yılına ait kurumlar vergisine tabi tutulmuş kazançtan % 15 oranında stopaj yapılarak dağıtılmış kar payı (brüt)	100.000

1998 yılına ait kazançtan dağıtılan kar payları geçici 62/1-a maddesine göre stopaja tabi olmadığı gibi, 62/1-b maddesi hükmüne göre vergiden de müstesna olduğundan beyan edilmeyecektir.

Diğer kar paylarına gelince,

- GVK'nun geçici 62/3'üncü maddesi uyarınca, yatırım indirimi kaynaklı kar payının net tutarına 1/9'u eklendikten sonra bulunan tutar olan $(18.000 / 9 \times 10 =) 20.000$ YTL'nin yarısı $(20.000/2=)$ 10.000 YTL vergiye tabi gelir olarak dikkate alınacak olup, bu tutar beyan sınırını aşmamaktadır. Bu nedenle söz konusu kar payının beyan edilip edilmeyeceğini, diğer kar payının vergiye tabi tutarı ile söz konusu kar payının toplamının beyan sınırının aşıp aşmaması belirleyecektir.
- 2007 yılına ait olup üzerinden % 15 stopaj yapılmış olan kar payının brüt tutarının yarısı vergiden müstesnadır. Kalan tutar $(100.000 / 2 =)$ 50.000 YTL beyan sınırını aştığından bu kar payları beyan edilecektir. Vergiye ve beyana tabi kar payları toplamı $(50.000 + 10.000=)$ 60.000 YTL beyan sınırını aştığından yatırım indirimi kaynaklı kar payları da beyan edilecektir. Bayan (D)'nin beyana tabi toplam geliri 60.000 YTL olarak teşekkül etmiştir.

Bayan (D)'nin beyannamesi şöyle olacaktır :

a	Net kar payı	18.000	85.000	103.000
b	Brüt kar payı (a/9x10) veya (a/% 85)	20.000	100.000	120.000
c	İstisna (b x % 50)	10.000	50.000	60.000
d	Vergiye tabi gelir (c)	10.000	50.000	60.000
e	Hesaplanan gelir vergisi			15.648
f	Mahsup edilecek stopaj (a/9) ve (bx% 15)	2.000	15.000	17.000
g	İade edilecek gelir vergisi			1.352

Görüldüğü gibi Bayan (D)'nin beyannamesinde iade çıkmaktadır.

Örnek 9 :

Bay (E)'nin 2008 yılı gelirleri ve beyan durumu aşağıdaki gibidir :

	GELİR	BEYAN
1.1.2006 öncesi ihraçlı YTL cinsinden Hazine Bonosu faizi	20.000	7.020
1.1.2006 öncesi ihraçlı YTL cinsinden Hazine Bonosunun alım-satım kazancı (iktisap bedeli artırılarak tespit edilmiş)	15.000	15.000
01.01.2006 sonrası ihraçlı Hazine Bonosu faiz geliri (stopajlı)	60.000	Beyan dışı
Repo Kazançları (stopajlı)	40.000	"
Mevduat Faizleri (stopajlı)	10.000	"

GVK'nun geçici 67'nci maddesi uyarınca stopaja tabi tutulmuş bulunan,

- Repo kazançları,

- Mevduat faizleri ve
- 01.01.2006 sonrası ihraçlı Hazine Bonosunun faizleri beyan edilmeyecektir.

GVK'nun geçici 67'inci maddesi uyarınca stopaja tabi olmayan 1.1.2006 öncesi ihraçlı Hazine bonosunun alım satım kazancı beyan edilmek zorundadır.

1.1.2006 öncesi ihraçlı YTL cinsinden Hazine Bonosu faizi ise indirim kapsamındadır. Söz konusu gelirin indirim sonrası tutarı $20.000 \times (1 - 0,649) = 7.020,-$ YTL olup, bu tutar beyan sınırının altında kaldığından, beyan edilip edilmeyeceğini alım-satım kazancı ile birlikte toplamının beyan sınırını aşıp aşmaması belirleyecektir. Alım-satım kazancı ile birlikte vergiye ve beyana tabi gelirler toplamı $(7.020 + 15.000 =) 22.020$ YTL. olup, beyan sınırı aşıldığından faiz gelirinin de beyan edilmesi gerekir.

Örnek 10 :

Mükellef Demet Yeminli'nin 2008 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir :

Birinci işverenden ücret (stopajlı)	60.000
İkinci işverenden ücret (stopajlı)	24.000
Konut kirası (istisna öncesi)	6.000
İşyeri kirası (stopajlı, brüt)	12.000
Yatırım indirimi uygulanmış ve % 19,8 stopaja tabi tutulmuş kazançtan dağıtılmış kar payı (net)	9.000
2007 yılına ait olup kurumlar vergisine tabi tutulmuş kazançtan dağıtılmış kar payı (net)	20.000
1.1.2006 öncesi YTL cinsinden ihraç edilmiş Hazine Bonosu faiz geliri	50.000
Gayrimenkul satış kazancı (01.01.2007 tarihinden önce iktisap edilmiş olup, iktisaptan itibaren 4 yıl geçmeden satılmış) (maliyet artırımı yapılmış)	100.000

Bu gelirler üzerinden yapılmış olan stopajlar şöyledir :

- Birinci ücret	:	13.301,52
- İkinci ücret	:	3.803,00
- İşyeri kirası	:	2.400,00
- 2007 yılı kaynaklı kar payı	:	3.529,41

Mükellefin 2008 yılında kendisine, eşine ve çocuğuna ait 40.000 YTL'lik eğitim ve sağlık harcaması olmuştur. Ayrıca mükellefin 2008 yılında ödediği toplam 3.000 YTL'lik şahıs sigorta primi mevcuttur.

Çözüm :

- İkinci işverenden alınan ücret 19.800 YTL'lik beyan sınırını aştığından birinci ve ikinci işverenden alınan ücretlerin tamamı beyan edilecektir. Bu ücretlere ilişkin vergi matrahları toplamı sırasıyla 52.704,33 ve 20.400,00 YTL'dir.
- Konut kirasından 2.400 YTL istisna düşüldükten sonra kalan tutar $(6.000 - 2.400 =) 3.600$ YTL beyan edilecektir.
- Mükellefin vergiye ve beyana tabi gelirleri toplamı 2008 beyan sınırını aştığından stopaja tabi tutulmuş menkul ve gayrimenkul sermaye iratları (yani stopajlı işyeri kirası, istisna sonrası kar payları ile indirim sonrası Hazine Bonosu faiz gelirleri) beyan edilecektir.
- Satılan gayrimenkul 01.01.2007 tarihinden önce iktisap edilmiş olup, dört yıl elde tutulmamış olduğundan, satış kazancı beyan edilecektir. Ancak 6.800 YTL'lik istisnanın uygulanması gerekir.

Beyanname :

Mükellef kira gelirlerinde götürü gider esasını benimsemiştir.

a)	Vergiye tabi ücretler toplamı (52.704,33 + 20.400 =)	:	73.104,33
b)	İstisna ve götürü gider indirimi sonrası konut kirası (3.600 x %75)	:	2.700,00
c)	Götürü gider indirimi sonrası işyeri kirası (12.000 x %75)	:	9.000,00
d)	Yatırım indirimi kaynaklı kar payının brüt tutarı (9.000 / 9x10)	:	10.000,00
e)	Diğer kar payının brüt tutarı (20.000 / % 85)	:	23.529,41
f)	Brüt kar payları toplamı (d+e)	:	33.529,41
g)	Vergiye tabi kar payları toplamı (fx% 50)	:	16.764,70
h)	İndirim sonrası Hazine bonosu faiz geliri (50.000 x % 35,10)	:	17.550,00
i)	İstisna sonrası gayrimenkul satış kazancı (100.000 – 6.800)	:	93.200,00
j)	Vergiye tabi gelir (a+b+c+g+h+i)	:	212.319,03
k)	İndirimler	:	24.231,90
	- Eğitim ve sağlık gideri	21.231,90	
	- Şahıs sigorta primi	3.000,00	
l)	Vergiye tabi matrah	:	188.087,13
m)	Hesaplanan gelir vergisi	:	60.478,50
n)	Stopaj mahsubu	:	24.033,93
	- Birinci ücret	13.301,52	
	- İkinci ücret	3.803,00	
	- İşyeri kirası	2.400,00	
	- Birinci kar payı	1.000,00	
	- İkinci kar payı	3.529,41	
o)	Ödenecek gelir vergisi (m-n)	:	36.444,57

Mükellefin eğitim ve sağlık giderleri toplamı 40.000 YTL olduğu halde, beyan edilen gelirin % 10'u ile sınırlı indirim mümkün bulunduğundan, bunun 23.231,90 YTL'lik kısmı indirilebilmiştir. Şahıs sigorta primleri ise, beyan edilen gelirin % 5'i ve asgari ücretin yıllık sınırını aşmamak üzere indirilebilmekte olup, her iki sınırın da altında kaldığından tümüyle indirilebilmiştir.